بررسی تاثیر اجرای الگوی آموزش مبتنی بر شایستگی بر مهارت‌های بالینی دانشجویان مامایی

نویسندگان:

1. سمیرا غلامیان، دانش آموخته کارشناسی ارشد اموزش پزشکی، مرکز مطالعات و توسعه ، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران
2. کتایون علیدوستی، استادیار، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی رازی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران
3. شهرزادذوالعلی، مربی، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی رازی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران
4. دکترسکینه سبزواری، استاد، گروه آموزش پزشکی، مرکز مطالعات و توسعه ، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان، ایران ، نویسنده مسئول
S_Sabzevari@kmu.ac.ir

مقدمه

دانشجویان رشته مامایی آموزش های زیادی دریافت می کنند و نیازمند مهارت های متنوع بالینی هستند. از جمله این مهارت ها؛ معاینات لگنی، مانورهای لئوپولد و بخیه زدن هستند. یکی ازروشهای نوین آموزشی الگوی مبتنی بر شایستگی است. با توجه به حساس بودن حرفه مامایی و نیاز به دقت و سرعت عمل بالا و قدرت تصمیم گیری و مشاهده اهمیت موضوع و ضعف های متعدد در این زمینه و از طرفی نبود مطالعات جامع در زمینه مهارتهای بالینی در این پژوهش به بررسی تاثیر الگوی آموزش مبتنی بر شایستگی بر مهارتهای بالینی دانشجویان مامایی پرداخته شد. به همین منظور یک مطالعه نیمهتجربی طراحی و در دانشکده پرستاری و مامایی رازی دانشگاه علوم پزشکی کرمان به اجرا گذاشته شد. هدف بررسی این موضوع بود که تا چه اندازه الگوی آموزش مبتنی بر شایستگی می تواند مهارت های بالینی دانشجویان مامایی را ارتقا دهد.

روش

مطالعه حاضر نیمهتجربی و نمونه آماری کلیه دانشجویان ترم 5 و 7 مامایی شامل 34 نفر بود که به طور تصادفی در دوگروه مداخله و کنترل قرار گرفتند.آموزش پروسیجرهای معاینه لگنی، لئوپولد و بخیه زدن به صورت اموزش مبتنی بر شایستگی در طی شش جلسه یک ساعته برای گروه مداخله انجام شد و گروه کنترل مطابق با روش معمول آموزش دیدند. افراد شرکت کننده در مطالعه بعد از کسب رضایت اگاهانه از انها بر اساس تخصیص تصادفی و کدی که دریافت کرده اند در گروه های کنترل و مداخله قرار گرفتند، با این وصف از نوع اموزش و مداخله اگاهی نداشتند. قبل از انجام مداخله هر دو گروه از نظر مهارت پروسیجر ها ارزشیابی شدند. به این صورت که مهارت عملی دانشجویان توسط مسئول ارزیابی مشاهده و چک لیست برای تک تک دانشجویان تکمیل شد. مسئول ارزیابی فرد متخصص در حیطه مامایی بود که برای ایشان کور سازی انجام شد و فرد اگاهی از این که کدام افراد در گروه کنترل و کدام در گروه مداخله هستند، نداشت و فقط چک لیست ها را بر اساس کد تعلق گرفته به افراد تکمیل می کردجمع اوری داده ها با چک لیست مهارت های سه گانه پرو سیجرها انجام شد. داده ها در spss 22با استفاده از آمار توصیفی و آزمون تحلیل کوواریانس تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها

نتایج مربوط به آماره‌های توصیفی توزیع سن و معدل دانشجویان نشان داد که دو گروه همسان بودند.همچنین در تمامی مهارت‌های بررسی شده نمرات عملکردی دو گروه در مرحله پیش آزمون تفاوت معناداری را با هم نشان نمی‌دهد و گروه‌ها از این حیث در مرحله پیش آزمون همگن بوده‌اند.در جدول شماره 1 آماره های توصیفی مربوط به نمرات گروه مداخله و کنترل در مراحل پیش آزمون و پس آزمون ارائه شده است. نتایج نشان داد نمره مهارت های سه گانه در گروه کنترل بدنبال آموزش به شیوه مبتنی بر شایستگی به شکل افزایش داشته است. (0/001>pدر گروه کنترل تفاوت میانگین نمره بخیه زدن و مهارت های لئوپولد در پس آزمون نسبت به پیش آزمون مشاهده شد.به این معنا که آموزش به شیوه مرسوم در رویه های مذکور موثر بوده است. (0/001>pنتایج نشان داد در دانشجویانی که به شیوه الگوی مبتنی بر شایستگی آموزش دیده اند نسبت به دانشجویانی که به شیوه مرسوم آموزش دریافت کرده اند؛ سطح بالاتری از مهارت معاینه لگنی با اندازه اثر (0.893)، در بخیه زدن با اندازه اثر (0.644) و در مهارت های لئوپولد با اندازه اثر (0.860) تاثیر گذار است.(جدول 2)

جدول شماره 1؛ آماره های توصیفی و نتایج آزمون فرض تفاوت میانگین نمرات در پیش آزمون و پس آزمون گروه مداخله و کنترل

	گروه مداخله	N	Mean	SD	نتیجه آزمون فرضیه تفاوت میانگین	
					tمقدار	Sig
معاینه لگنی	پیش آزمون	17	15/41	10/100	- 7/083	0/001
	پس آزمون		38/00	8/419		
مهارت بخیه زدن	پیش آزمون	17	7/71	6/863	- 9/720	0/001
	پس آزمون		30/71	6/935		
معاینه لئوپولد	پیش آزمون	17	13/41	9/042	- 10/083	0/001
	پس آزمون		40/35	6/294		
	گروه کنترل	N	Mean	SD	نتیجه آزمون فرضیه تفاوت میانگین	
					tمقدار	Sig
معاینه لگنی	پیش آزمون	17	15/53	10/235	- 1/669	0/106
	پس آزمون	17	20/76	7/910		
بخیه زدن	پیش آزمون	17	7/71	7/148	- 4/970	0/ 010
	پس آزمون	17	22/12	9/584		
معاینه لئوپولد	پیش آزمون	17	13/82	8/195	- 3/635	0/001
	پس آزمون	17	23/18	6/738		

جدول 2؛ آزمون کوواریانس اثرگذاری آموزش با الگوی مبتنی بر شایستگی بر بهبود مهارت معاینه لگنی، معاینه لئوپولد و بخیه زدن

	منبع تغییرات	مقدار آماره F	سطح معنی داری	اندازه اثر	توان آزمون
	پیش آزمون	185/512	0/000	0/857	1/000
ت معاینه لگنی		258/	0/000	0/893	1/000
معاینه لئوپولد	پیش آزمون	168/933	0/000	0/845	1/000
	گروه ها	55/976	0/000	0/644	1/000
ت بخیه زدن	پیش آزمون	69/179	0/000	0/691	1/000
		190/	0/000	0/860	1/000

نتیجه‌گیری

اگر چه آموزش به شیوه سنتی نیز شکلی از آموزش است که بالاخص به شکل عمومی و گسترده ای در دانشگاه های علوم پزشکی برای دانشجویان مامایی به کار گرفته می شود و نتایج نیز نشان داده است دانشجویان در گروه کنترل نیز در مرحله پس آزمون نسبت به مرحله پیش آزمون میانگین نمره بالاتری از مرحله پیش آزمون در مهارت های بخیه زدن و مهارت های لئوپولد کسب کرده اند با این حال باید توجه داشت که نظام‌های آموزشی در تمام جهان از شیوه های نوین و کارآمد آموزشی به منظور بهبود سطح آموزش استقبال می کنندنتایج پژوهش حاضر نیز نشان داده تفاوت در بهبود نمره مهارت های بخیه زدن، معاینه لگنی و مهارت های لئوپولد در گروه مداخله نسبت به گروه کنترل به شکل معناداری بیشتر بوده است، لذا می توان از الگوی مبتنی بر شایستگی به عنوان یک شیوه آموزشی مناسب برای ارتقای سطح کیفی آموزش های بالینی برای دانشجویان مامایی استفاده کرد. همچنین پیشنهاد می شود از آنجا که ممکن است مربیان و اساتید در حوزه مامایی خود با این روش آشنا نباشند، در قالب دوره های آموزشی و یا ضمن خدمت آموزش داده شود.

کلمات کلیدی: مهارت های بالینی، مامایی، شایستگی، آموزش مبتنی بر شایستگی